

JAARVERSLAG 2010

MUSEUMHUIS GRONINGEN

EXPERTISECENTRUM

Het Museumhuis is voor musea en verwante instellingen het expertisecentrum op het gebied van beleid, behoud en beheer en publieksbereik. Vooral voor de relatief kleine erfgoedinstellingen is het van belang om een expertisecentrum in de provincie te hebben waar een beroep op kan worden gedaan. Het Museumhuis is een kleine organisatie, maar door samen te werken binnen grote landelijke netwerken is het mogelijk om deskundigheid te bieden. Vaak kunnen de consultants zelf advies geven, maar voor specifieke vragen kunnen de consultants beroep doen op het landelijk netwerk en specialisten van de rijksdienst. Voor vragen die niet direct op het terrein van het Museumhuis liggen, wordt contact onderhouden met collega's uit het provinciale netwerk zoals Libau, Marketing Groningen en de Groninger Archieven.

De volgende personen zijn betrokken bij de volgende overleggen:

Roeli Broekhuis:

- LCM, Landelijk Contact van Museumconsulenten
- LAC, Landelijke Advies Commissie Museumregistratie
- OPEN, Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland
- Erfgoededucatie-overleg namens OPEN
- Platform Monumenten Groningen
- Stuurgroep Het Verhaal van Groningen
- Pazzipanten (project Erven de Jager)
- Overleg Regiovisie Groningen Assen
- Promotie musea met consultants: Oldenburg, Bremen, Ostfriesland, Emsland, Drenthe en Friesland

Roeli werd dit jaar tevens benoemd tot lid van de commissie musea van de Raad voor Cultuur

Yvonne Nijlunsing / Arie de Jager

- Landelijke werkgroep veiligheidszorg
- ICN, platform consultants behoud en beheer

Tineke de Danschutter

- Erfgoededucatie-overleg OPEN

ADVISING EN BEGELEIDING

Medewerkers van het Museumhuis worden regelmatig geconsulteerd. Soms kunnen vragen telefonisch worden afgehandeld, maar in andere gevallen is een bezoek en/of langdurige(re) begeleiding gewenst. Hieronder volgen de uitgebreidere adviestrajecten.

Museum 't Rieuw Nuis: over de inrichting van de nieuwe schuur, collectieregistratie en educatie

Stoomgemaal Winschoten: over het maken van een beleidsplan, de inrichting van een nieuwe presentatie en de mogelijkheden voor het werven van vrijwilligers en het ontwikkelen van arrangementen.

Muzeeaquarium Delfzijl: bij het voorbereiden van een subsidieaanvraag bij diverse fondsen voor het educatieve project 'Van wie is die koffer', een project over cultureel erfgoed. Verder waren er contacten met het museum met betrekking tot het maken een beleidsplan educatie, werd de procedure rond de herijking in het Museumregister besproken en was er overleg over de inzet van de museumdocent.

Berlagehuis Usquert: over het vinden van een nieuwe bestemming voor het voormalige, door Berlage ontworpen, gemeentehuis.

Noord-Nederlands Trein- en Trammuseum (i.o.) Zuidbroek: over het beleidsplan, het educatieplan en het bidboek.

Oudheidkamer Fredewalda Tolbert: over archivering en collectieregistratie

In het kader van het project Musea met ambitie hebben de 16 deelnemende musea beleidsmatige en bestuurlijke adviezen gekregen over de inrichting van de interne organisatie en het ontwikkelen van een strategisch plan.

Op het gebied van behoud en beheer van de collectie is aan 15 instellingen instructie gegeven en klimaatapparatuur uitgeleend.

NEDERLANDS MUSEUMREGISTER

Het Museumhuis begeleidde enkele musea bij hun herijking. Na vijf jaar worden geregistreerde musea opnieuw getoetst zodat kwaliteit gewaarborgd blijft. Verder werden gesprekken gevoerd met musea die zich graag willen aanmelden voor het register.

COLLECTIEWACHT

In navolging van het Gelders Erfgoed bereidt het Museumhuis de oprichting van een Collectiewacht voor. De Collectiewacht is een service die wil voorzien in het op peil houden van de staat van museumcollecties zodat deze voldoen aan de eisen van het Nationaal Museumregister op het gebied van behoud en beheer. De Collectiewacht ondersteunt 'op maat' in het bepalen van de behoudsbehoeften en het wegwerken van achterstanden. Zo vormt de Collectiewacht een permanent wakend oog op de collectie.

Door deze samenwerking is het streven het volgende te bereiken:

1. Een duidelijk inzicht op de fysieke conditie van de objecten en de bewaaromstandigheden.
2. Een aanscherping van het collectiebeleid en een actualisering van de collectieregistratie.
3. Een stappenplan, waarin prioriteiten worden gesteld. Problemen en knelpunten worden aangepakt.
4. Een constante 'opleiding' van de collectiebeheerders, die steeds meer kennis en ervaring krijgen en zelfstandiger leren denken en handelen'. Mede aan de hand van vakliteratuur en het planmatig werken m.b.v. werkroosters en -instructies.
5. Een continu bewakingsproces behoud en beheer'. Structureel ingebed in de organisatie.

Om de levensvatbaarheid van de Collectiewacht te testen wordt in 2011 een pilot gedraaid in het Grafisch Museum in Groningen.

BRANDSCHADEWIEL

De consultant Behoud en Beheer, Yvonne Nijlunsing, is namens het Museumhuis betrokken geweest bij de totstandkoming van een brandschadewiel. Het wiel is in maart 2011 gepresenteerd in samenwerking met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed in Amersfoort. Het wiel geeft tips hoe te handelen als er schade is ontstaan aan voorwerpen door brand.

STEUNINSTELLING

Voor medewerkers van musea, borgen en verwante culturele instellingen is het belangrijk om collega's te ontmoeten, van elkaar te leren, nieuwe ontwikkelingen te horen en op de hoogte te blijven van mogelijkheden op gebied van samenwerkingsprojecten en subsidies. Het Museumhuis beschikt vanuit de netwerken een goed overzicht van mogelijkheden en projecten. Bovendien is het Museumhuis aanspreekpunt voor mensen en organisaties die iets met musea en borgen in de provincie Groningen te ontwikkelen.

PLATFORMBIJEENKOMSTEN

Binnen het Museumhuis functioneren twee platforms:

- directeurenoverleg
- platform educatie

Daarnaast heeft het Museumhuis ook een platformtaak voor de *16 Groninger Borgen*.

Directeurenoverleg

In de zomer van 2009 heeft het Museumhuis het plan [Musea met ambitie](#) geschreven. Voor dit plan stelde het J.B. Scholtenfonds subsidie beschikbaar.

Het platform directeuren heeft het plan positief ontvangen. Daaropvolgend heeft Charlotte van Rappard-Boon, oud inspecteur erfgoed van het ministerie van OCW, met alle deelnemende directeuren (16) en besturen (16) gesprekken gevoerd over de knelpunten en mogelijkheden van de musea. Alle musea uit het Directeurenoverleg, op het Groninger Museum na, hebben deelgenomen aan dit onderdeel. In de tweede fase van het project konden de directeuren en de besturen intekenen op een vervolgproject. Voor de besturen werd hiervoor Marcel Wijn aangetrokken. De begeleiding van de directeuren werd uitgevoerd door de Nieuwlande Groep uit Assen. De plenaire bijeenkomsten stonden in het teken van het ontwikkelen van een strategische visie, Cultural Governance, fondsenwerving, marketing en financieel management. De individuele trajecten waren gericht op strategisch handelen, samenwerking en het realiseren van doelen.

Op 30 november werd in het kader van dit project een leergang over lobbyen georganiseerd, die ook toegankelijk was voor musea die niet bij dit project zijn betrokken.

Benchmark

Het Benchmarkproject is in 2008 opgezet voor de musea die betrokken zijn bij het directeurenoverleg. Het Museumhuis werkt samen met Charlotte van Rappard-Boon. Met de Benchmark kunnen musea leren van elkaar door eigen prestaties met die van anderen te vergelijken. Daarnaast is het een goed instrument om knelpunten te signaleren die voor alle musea gelden. Op 18 oktober werd officieel de website gelanceerd waarop musea hun eigen gegevens kunnen invoeren. De musea kunnen hier met behulp van een eigen inlogcode hun gegevens invullen. De musea kunnen de gegevens van de andere musea niet bekijken maar het is wel mogelijk een beeld te krijgen van de gemiddelden van alle deelnemers. waardoor meteen een relatie zichtbaar wordt tussen de eigen cijfers en de gemiddelden van de deelnemende musea in Groningen.

Kijkje in de keuken

Twee keer per jaar biedt het Museumhuis een speciaal programma aan voor en met medewerkers van collectiebeherende instellingen onder de naam Kijkje in de keuken. De bijeenkomst heeft tot doel het uitwisselen van

ervaringen, het delen van expertise en het versterken van de onderlinge samenwerking tussen musea. Het programma duurt een dag en bestaat uit een kijkje in de keuken van het gastmuseum en per keer wordt een museaal vakgebied onder de loep genomen.

Op woensdag 21 april was Museum Stad Appingedam de plaats van ontmoeting. Het ochtendgedeelte bestond uit een kijkje in de keuken van het gastmuseum. Daarbij werd ingegaan op aspecten als organisatie en expositiebeleid. Ook een rondleiding door het museum stond op het programma. 's Middags waren er workshops rond behoud en beheer, zoals klimaatbeheersing en het meten van klimaat. De bijeenkomst werd voorbereid door Tom Heyne.

Het programma op 8 november had educatie als onderwerp. Er waren workshops over aanpak en organisatie van een erfgoedtraject, hoe maak ik een goede erfgoedles, het project Een koffer in de klas en Erfgoed in het basisonderwijs. Er werd de deelnemers een kijkje gegund in de museale keuken van Openluchtmuseum het Hoogeland in Warffum. Deze bijeenkomst werd voorbereid door Tineke de Danschutter.

Kijkje in de keuken voorziet in een behoefte. Beide keren waren er ongeveer 50 personen aanwezig.

CULTUUREDUCATIE

Platform educatie

Op 17 maart vond onder voorzitterschap van Constance Sciarone een platformbijeenkomst plaats bij de Groninger Archieven. Aandachtspunten waren Visiestuk Erfgoededucatie, het Educatietraject Eemsmond en een uitwisseling van ideeën over erfgoededucatie en de rol van het platform hierbij. Opgemerkt werd onder andere dat de beperkte menskracht een beperkende factor is.

Op 22 juni kwam het platform bijeen in de Museumboerderij van het Landgoed Verhildersum. Besproken werden onder andere de pilot Museumdocent, die als een soort 'vliegende keep' musea ondersteuning kan bieden, en het project Erfgoedschatjes.

Naast platformbijeenkomsten organiseert het Museumhuis ook samenwerkingsprojecten, waarvan de musea zelf kunnen profiteren door het versterken van de eigen deskundigheid en waarmee zij door samenwerking bovendien een grotere doelgroep kunnen bereiken.

Erfgoedschatjes!

Dit project is overgenomen van collega's in Brabant waar het een groot succes is. Leerlingen bereiden op school een bezoek aan een erfgoedinstelling voor. Als zij vervolgens in de erfgoedinstelling komen, gaan zij op zoek naar wat zij de grootste schat van de erfgoedinstelling vinden. Hiervoor verzamelen zij materiaal in een mooi vormgegeven map. Eenmaal op school leggen zij uit waarom het uitgekozen object voor hen de grootste schat van de erfgoedinstelling is en waarom die bewaard moet blijven. Dit eerste jaar werd Erfgoedschatjes als pilot uitgevoerd door 4 instellingen in de stad en provincie Groningen die hiervoor samenwerkten met 9 scholen. Met Erfgoedschatjes! krijgen instellingen niet alleen een goed en handzaam concept, zij leren in een bijscholing ook hoe ze met dit concept kunnen werken in hun instelling en hoe ze het bezoek van de leerlingen optimaal kunnen laten verlopen. Met name de laatste vaardigheid kunnen zij ook bij andere projecten inzetten.

In het Museumhuis vond op 9 september voor de instellingen die aan de pilot meededen de eerste training plaats. Tijdens de training, die werd gegeven door Janneke Kingma, leerden de deelnemers de 'ins en outs' van Erfgoedschatjes!, daarnaast maakten ze kennis met ontwikkelingen in het huidige onderwijs en leerden ze hoe groepen leerlingen te ontvangen en rond te leiden.

Erfgoedschatjes! vond plaats in de maand oktober omdat het Museumhuis het ook ziet als een aanvulling op Oktobermaand Kindermaand. Zowel de instellingen als de scholen waren enthousiast over het project. Daarom zal het project ook in 2011 worden uitgevoerd.

Oktobermaand Kindermaand

In oktober 2010 vond in de provincie Groningen het project Oktobermaand Kindermaand plaats. Vijftig culturele instellingen in de stad ontwikkelden een speciaal programma voor kinderen in de basisschoolleeftijd. De organisatie was in handen van Onderzoeksbureau Elles Bulder in Scheemda, onder verantwoordelijkheid van het Museumhuis Groningen. Op alle zondagen en tijdens twee zaterdagmiddagen konden kinderen op laagdrempelige wijze kennis maken met culturele instellingen en activiteiten. Het streven van het project is om kinderen op een laagdrempelige manier in aanraking te brengen met een breed aanbod aan cultuur. Kinderen in de basisschoolleeftijd kunnen gratis aan de activiteiten deelnemen. Vanaf 2011 wordt het project duurzaam ondergebracht bij het Museumhuis, dat binnen de provinciale cultuurnota de opdracht heeft gekregen om een museumdag voor kinderen te organiseren.

Educatietraject Eemsmond

Voor scholen in de gemeente Eemsmond is door Museumhuis Groningen en KunstStation C een doorgaande lijn erfgoededucatie ontwikkeld. Op deze manier maken alle groepen van het primair onderwijs kennis met het erfgoed in de eigen omgeving. Door een combinatie van reeds bestaand aanbod, het inventariseren van wensen van de scholen en de instellingen, komt een doorgaande lijn tot stand. Bijzonder is dat scholen zich 'verplichten' om gedurende vier jaar ook inderdaad van de projecten gebruik te maken.

Het Museumhuis is projectleider en ondersteunt de instellingen in het formuleren van plannen, het schrijven van een subsidieaanvraag en implementatie in de instellingen. De subsidie wordt gebundeld aangevraagd onder andere bij de provincie. KunstStation C onderhoudt de contacten met de scholen en heeft scholen bereid gevonden om mee te denken en te testen. Het concept slaat aan bij de scholen: dertien van de veertien scholen in de gemeente Eemsmond hebben toegezegd voor vier jaar te zullen deelnemen en daar ook geld voor te reserveren. Instellingen die materiaal hebben ontwikkeld zijn het Openluchtmuseum Het Hoogeland, de Menkemaborg, Het Groninger Landschap, Waterschap Noorderzijlvest, Stichting Verhalis en Oudheidkamer Uithuizermeeden.

Wandeloctocht 65 jaar bevrijding

Met ondersteuning van het Museumhuis organiseerden onder andere de Groninger Archieven, de Synagoge en Stichting Oorlog- en Verzetscentrum Groningen een wandeloctocht voor de leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs. Deze wandeling voerde langs plekken die herinneren aan oorlog en bevrijding in de stad Groningen. Ook brachten de leerlingen onderweg een bezoek aan de Synagoge en de Groninger Archieven waar activiteiten plaatsvonden. Studenten HBO en MBO ondersteunden de activiteiten. Deze wandeling vond plaats op vijf ochtenden in april. Er deden ruim 900 leerlingen mee.

Knelpunten en oplossingen

Musea en andere erfgoedinstellingen hebben vaak een kleine formatie of werken met vrijwilligers. Daarom is het Museumhuis actief op zoek gegaan naar mogelijkheden om deze organisaties te ondersteunen. Dit heeft tot de volgende acties geleid:

- Aanzet samenwerkingsproject instellingen Stad: de meeste instellingen in de stad Groningen hebben onder leiding van het Museumhuis enkele verkennende gesprekken gevoerd over mogelijkheden om te komen tot grotere samenhang ten behoeve van het onderwijs,
- Vaststellen basiseisen ten behoeve van ontvangst leerlingen: met cursisten, die deelnamen aan scholing project Erfgoedschatjes!, zijn minimale eisen vastgesteld waaraan een goed educatief project moet voldoen en is gesproken over randvoorwaarden voor de ontvangst van leerlingen primair onderwijs.
- Vrijwilligers voor educatieve projecten: Culturele instellingen hebben behoefte aan meer deskundigheid bij ontvangst van leerlingen. Daarom zijn Cultuureducatie Stad en het Museumhuis een traject gestart om aan deze vraag te kunnen voldoen. Via Stiel zijn met name studenten opgeroepen om hieraan deel te nemen en zo werkervaring in een culturele instelling op te doen. In 2011 wordt deze vrijwilligers een scholing aangeboden.
- Museumdocent: Musea geven vaak aan dat door beperkte menskracht educatieve projecten niet uitgevoerd kunnen worden. Het Museumhuis heeft daarom een pilot museumdocent ontwikkeld. De regionale museumdocent, die als een soort 'vliegende keep' de musea ondersteuning biedt, is breed inzetbaar en ontwikkelt in samenwerking met de scholen voor musea educatief materiaal en ontvangt bezoekende groepen leerlingen. Deelnemende musea sluiten een contract met het Museumhuis en betalen € 1,75 per bezoekende leerling. In dit eerste jaar deden 3 musea mee en 15 scholen.

THEMABIJEENKOMSTEN

In 2010 is het Museumhuis begonnen met het organiseren van speciale themabijeenkomsten rond onderwerpen die, behalve voor medewerkers van erfgoedinstellingen, ook interessant zijn voor besturen. Om hen in de gelegenheid te stellen aanwezig te zijn worden de bijeenkomsten 's avonds gehouden.

Gast of klant, klant of gast?

8 april 2010, Remonstrantse Kerk, Groningen

Het Museumhuis Groningen en het Noordelijk Scheepvaartmuseum in Groningen belegden op 8 april

een thema-avond waarin de vraag 'Gast of klant, klant of gast?' centraal stond. Spreekster Karin Brandt, zakelijk directeur van het Scheepvaartmuseum in Amsterdam, hield de in grote getale aanwezige bezoekers een spiegel voor: behandelt u uw bezoeker als gast of als klant? Alhoewel het Scheepvaartmuseum in Amsterdam een rijksinstelling is, met behoorlijke budgetten, zijn de methoden die zij toepassen om hun bezoekers te verwelkomen, goed toepasbaar voor musea van kleiner formaat. Behalve

mevrouw Brandt hield ook Bart Spandaw, manager Preventief veiligheidsdiensten B.V., een dochteronderneming van F.C. Groningen, een inleiding. Ook hij betoogde dat vriendelijke omgang met bezoekers belangrijk is. Nog niet eens zo heel lang geleden was het imago van de voetbalclub nogal beladen, zeker toen het stadion zich nog in de Oosterparkwijk bevond. De club vindt het belangrijk dat de vader (of moeder) met zontje weer naar het stadion komt en investeert dus in een klantvriendelijke benadering. Na afloop van de lezingen bestond de mogelijkheid de sprekers vragen te stellen. Hiervan werd dankbaar gebruik gemaakt.

Studiemiddag over lobbyen

Op dinsdag 30 november 2010 verzamelde zich in de Doopsgezinde kerk in Groningen een bont cultureel gezelschap voor de studiedag 'Lobbyen en fondswerving: is dat te leren?' Roeli Broekhuis gaf in haar openingspeech aan dat het Museumhuis in samenwerking met het J.B. Scholtenfonds een ontwikkelingsprogramma uitvoert voor Groninger musea onder de titel Musea met ambitie. Het thema van deze studiemiddag is zozeer een teken van de tijd dat deze ook voor andere culturele instellingen werd opengesteld. Met een geweldig resultaat: ongeveer 80 deelnemers uit heel verschillende culturele sectoren, musea, kerken, borgen, orgels, Kunstraad, politiek, ambtenarij, woonden de studiemiddag bij.

Onder regie van de dagvoorzitter Marcel Wijn gaven twee inleiders, Kees Krieb en Geert Sanders, hun inzichten over het thema.

CURSUSSEN

Ook dit jaar werden de cursussen aangeboden onder het motto 'Bijspijkeren in de winter'.

28 januari 'Een tentoonstelling: van idee tot opening' Museumhuis Groningen

Op 28 januari werd in het Museumhuis voor 9 cursisten van 6 verschillende erfgoedinstellingen in de provincie Groningen de cursus 'Een tentoonstelling: van idee tot opening' gegeven. Docent: Tom Heyne

De deelnemers oefenen de inrichting van een vitrine.

13 en 20 maart 'Museaal denken en handelen' Noordelijk Bus Museum Hoogezand

Voor medewerkers van diverse musea verzorgden Tom Heyne, Yvonne Nijlunsing en Arie de Jager de cursus Museaal denken en handelen. De eerste dag had de cursus een algemeen karakter, de tweede dag werden er deelcursussen gegeven op het gebied van behoud/beheer, publiek en presentatie en registratie (werken met Adlib)

31 maart In-company training werken in de museumwinkel Verhildersum Leens

Een training voor de medewerkers van Landgoed Verhildersum gegeven door Tom Heyne. Doel was de medewerkers opnieuw bewust maken wat er komt kijken bij het zo professioneel mogelijk werken in een winkel als onderdeel van een museum. De museumwinkel zo goed en professioneel mogelijk laten functioneren, waarin de medewerkers vakbekwaam en plezierig werken en waarin de klant zich welkom voelt.

15 april In-company training klantvriendelijk denken en handelen Fraeylemaborg Slochteren

Een training voor medewerkers en vrijwilligers, die baliewerkzaamheden verrichten of in een andere situatie te maken hebben met bezoekers waarbij de dagelijkse praktijk in de Fraeylemaborg uitgangspunt was. Doel van de cursus was deelnemers bewust te maken hoe bezoekers de klantvriendelijkheid van het museum en haar medewerkers ervaren. De onderlinge samenhang van medewerkers en de eenduidigheid van klantvriendelijk werken te verstevigen. Deelnemers te leren om in het algemeen en in specifieke situaties klantvriendelijk te kunnen denken en handelen.
Docent: Tom Heyne.

BORGEN

Het Museumhuis Groningen biedt een platform voor de 16 Groninger borgen. Met de borgen is de mogelijkheid besproken om samen arrangementen te ontwikkelen en om deel te nemen aan het Jaar van de Historische Buitenplaatsen in 2012. Dit laatste overleg is vanwege geringe belangstelling afgezegd en zal op een later moment plaatsvinden. In 2010 is wel een eerste arrangement ontwikkeld in samenwerking met High Standard Travel (zie promotie).

Nieuwe wikkels borgenbrochure

In 2010 werden nieuwe wikkels voor de brochure '16 Groninger Borgen' geleverd door vormgever Gerard L.J. de Vries uit Groningen omdat de voorraad op was. De brochure '16 Groninger Borgen' wordt aangeboden op de Groninger borgen en VVV kantoren.

Artikelen bouwgeschiedenis voor Het Verhaal van Groningen

In het verslagjaar zijn verhalen van de volgende borgen gereedgekomen en gepubliceerd op de site www.hetverhaalvangroningen.nl: Ekenstein, Ewsum, Fraeylemaborg, Menkemaborg, Nienoord, Piloerseaborg, Rusthoven, steenhuis Appingedam, Verhildersum, Welgelegen. Deze verhalen zijn ook opgenomen op www.waddenlandgroningen.nl

Borgbrief

Van Borgbrief, de digitale nieuwsbrief over de Groninger borgen, verschenen in 2010 de nummers 14 (maart), 15 (juni) en 16 (november). Er werd ondermeer aandacht besteed aan het themajaar 2012 Historische Buitenplaatsen, het Borgen- en tuinenarrangement, en de voortgang van de restauratie van de Burcht in Wedde met onder andere een interview met Jan Willem Kok, voorzitter van de Stichting Burcht te Wedde. De redactie wordt gevormd door Thea Pol en Roeli Broekhuis.

SAMENWERKINGSPROJECTEN

Week van de Geschiedenis 2010 over Land en Water

Van 16 tot en met 24 oktober vond voor de zevende keer de Week van de Geschiedenis plaats. Thema was Land en water. De organisatie was in handen van het Nationaal Historisch Museum in samenwerking met de erfgoedhuizen waaronder het Museumhuis Groningen.

Er vond op 23 juni een inspiratiebijeenkomst plaats in het Visserijmuseum in Zoutkamp. De projectleidster Manon Henzen was hierbij aanwezig.

Er werden twee speciale nieuwsbrieven uitgegeven die verschenen in april en in juni. In deze laatste editie was een interview met gedeputeerde Hollenga opgenomen.

Memento Mori

Musea en andere erfgoedinstellingen zijn afhankelijk van onderzoek voor het maken van goede publiekspresentaties. Daarom zoekt het Museumhuis actief contact met onderzoeksinstituten zoals de Rijksuniversiteit Groningen. De eerste concrete stap van samenwerking is het project Memento Mori waarbij wetenschappers in Duitsland en Nederland inventariseren wat de overeenkomsten en verschillen zijn binnen de Eems-Dollard Regio (EDR) ten aanzien van de cultuur van sterven en begraven en hoe de omgang met het einde van het leven zich in de culturele, maatschappelijke en religieuze verscheidenheid van het gebied heeft ontwikkeld. Hieruit ontstaat een netwerk van wetenschappers die in het tweede jaar van het project samen met erfgoedinstellingen de opgedane kennis in presentaties wil verwerken. In 2011 zal een meerdaags congres worden georganiseerd in Leer voor wetenschappers. Hiervan wordt een (wetenschappelijk) verslag gemaakt.

Leadpartner is Museumhuis Groningen. De Rijksuniversiteit Groningen en de Ostfriesische Landschaft zijn projectpartners. Namens het Museumhuis is de consultant Erfgoed en Publiek betrokken bij dit project.

PROMOTIE

Museummagazine 2010–2011

In 2010 verscheen wederom het succesvolle Museummagazine voor Noord-Nederland en Noord-Duitsland waarin meer dan 200 musea zich presenteren. Evenals vorig jaar hadden de Duitse musea onderaan hun vermelding een zin in het Nederlands en de Groningse musea een zin in het Duits. Het blad, met een oplage van circa 125.000 exemplaren, werd breed verspreid over musea, VVV-kantoren, campings, bungalowparken en culturele instellingen.

De directeur woonde besprekingen met de overige partners bij waarin gesproken werd over de toekomst van het blad.

Inspiratiecampagne Groningen

Op 31 augustus vond in het Museumhuis een bijeenkomst plaats in het kader van de Inspiratiecampagne Groningen. Voor deze bijeenkomst waren de relaties van het Museumhuis uitgenodigd (musea en andere erfgoedinstellingen in de provincie Groningen) om hen te informeren over de Inspiratiecampagne Groningen, een project ter promotie van het cultuurtoerisme in Groningen. De campagne wordt door Marketing Groningen in opdracht van de Stichting Erven A. de Jager en in samenwerking met diverse convenantpartners ('pazzipanten') uitgevoerd.

Het Museumhuis heeft als 'pazzipant' een coördinerende rol en zorgt voor publiciteit – deelnemende organisaties zorgen zelf voor de ontwikkeling van arrangementen.

Daarnaast fungeert het Museumhuis als kanaal en filter om inhoud van de deelnemende organisaties voor de campagne aan Marketing Groningen door te geven.

Intermuseaal

In 2010 verscheen de digitale nieuwsbrief Intermuseaal in vijf reguliere en één extra uitgave. De extra editie in september ging in op de cursus die werd gegeven voor het project Erfgoedschatjes! In de reguliere uitgaven, die verschenen in de maanden maart, mei, juli, september en november werd ondermeer aandacht besteed aan Week van de Geschiedenis, bijeenkomst Inspiratiecampagne Groningen, de projecten Erfgoededucatie, benoeming van Roeli Broekhuis in de Raad voor Cultuur, cursussen en platformbijeenkomsten en de studiedag lobbyen en fondsenwerving.

Intermuseaal wordt verstuurd naar aangesloten instellingen, de politiek (medewerkers Provincie, wethouders, leden statencommissie cultuur) en (zakelijke) contacten. De uitgaven worden ook geplaatst op de website.

De redactie bestaat uit Thea Pol en Roeli Broekhuis.

Coupure

Coupure, de digitale nieuwsbrief van Waddenland Groningen verscheen in 2010 vijf keer: In februari, maart, juni, september en december. Het september was een themanummer over het Oldambt. In de andere edities werd ondermeer aandacht besteed aan werkgroepen Vloot & Visserij en Oldambt, de ontwikkelingen in Zoutkamp (de sloepenwerf en de restauratie van de Oude Kerk) en de presentatie van het boekje *Kerkepadwandelings Zoutkamp–Vierhuizen* en de drieluik in Vierhuizen. De nieuwsbrief wordt verzonden aan aangesloten instellingen, de politiek (medewerkers Provincie, wethouders, leden statencommissie cultuur) en (zakelijke) contacten. De uitgaven worden ook opgenomen op de website van het Museumhuis en op www.waddenlandgroningen.nl.

Omdat er veel ontwikkelingen zijn met betrekking tot Waddenland Groningen is Coupure een belangrijk middel om te informeren over de voortgang.

De redactie wordt gevormd door Thea Pol en Roeli Broekhuis.

Erfgoedwijzer

In 2005 verscheen voor het eerst, als initiatief van het Museumhuis en de werkgroep Erfgoed à la Carte, de digitale nieuwsbrief Erfgoedwijzer. Deze was toen vooral bedoeld om de informatieoverdracht tussen instellingen en scholen te bevorderen. Vanaf 2009 ondersteunt het Museumhuis, in opdracht van de Provincie Groningen, erfgoedinstellingen bij hun educatieve taak. De 'nieuwe' Erfgoedwijzer, die na vijf jaar nieuw leven werd ingeblazen, informeert dan ook voornamelijk de erfgoedinstellingen over ontwikkelingen en mogelijkheden binnen de erfgoededucatie.

Erfgoedwijzer verscheen vijf keer: vier reguliere en één extra nummer. Er werd onder andere aandacht besteed aan nieuws vanuit de koepels voor de scholen (Cultuur Educatie Stad, IVAK en KunstStation C), Erfgoedschatjes!, de museumdocent en Oktobermaand Kindermaand.

De redactie bestaat uit Tineke de Danschutter en Thea Pol.

Website

De website van het Museumhuis wordt regelmatig bijgehouden met informatie over bijvoorbeeld cursussen en ontwikkeling rond projecten. Voor het publiek is de website www.waddenlandgroningen.nl ontwikkeld. Deze website houdt gelijke tred met de ontwikkeling van Waddenland Groningen.

ARRANGEMENTEN

Samen met High Standard Travel wil het Museumhuis arrangementen ontwikkelen om de culturele instellingen in de provincie Groningen te promoten. Het eerste arrangement is met het platform borgen ontwikkeld met als invalshoek "Borgen en tuinen". De opzet is dat High Standard Travel de ontwikkelde arrangementen blijvend in hun programma opnemen waarbij het Museumhuis en de borgen voor de inhoud zorgen en High Standard Travel voor de uitvoering en vermarkting.

Testrit Borgen- en tuinenarrangement

Op 2 juli vond een reis plaats langs enkele borgen en tuinen. Aan deze testrit deden relaties van het Museumhuis mee, die na afloop een vragenlijst invulden. Aan de hand daarvan kon het Museumhuis het arrangement daar waar nodig aanpassen. Het programma bestond uit een bezoek aan drie borgen, namelijk de Fraylemaborg in Slochteren, Ewsum in Middelstum en Menkemaborg in Uithuizen en aan een 'domies' toen (tuin van de dominee) in Pieterburen.

Het Museumhuis, die zich als

convenantpartner van de Inspiratiecampagne Groningen verplicht heeft arrangementen te ontwikkelen, wil de Borgen- en tuinentoer vanaf 2011 een aantal keren per jaar gaan aanbieden. Hierover is nauw overleg met de eigenaren van HST en met Stichting Erven A. de Jager.

DE KRACHT VAN DE REGIO

Groningers zijn trots op de culturele rijkdommen van hun provincie en willen hier graag over vertellen aan andere Groningers en bezoekers. Toch weet het publiek niet altijd de weg naar die culturele schat te vinden. Dat heeft te maken met de kleinschaligheid van de erfgoedinstellingen, een versnipperde aanpak van promotie en publiciteit en het ontbreken van een centrale infrastructuur (website, brochures) en deskundigheid. Daarom heeft het Museumhuis Waddenland Groningen ontwikkeld, waar erfgoedinstellingen en ondernemers regionaal en thematisch samenwerken om goede presentaties te maken en om samen het publiek te bereiken en het gebied te promoten. Hierbij wordt gewerkt vanuit een brede visie, waarbij een relatie wordt gelegd tussen landschap, cultuur en menselijke activiteiten.

Nieuwe website

In 2010 werd de website www.waddenlandgroningen.nl gelanceerd.

Onder de noemer “Een landschap vol verhalen” wordt de bezoeker uitgedaagd het Waddenland Groningen in al haar facetten te leren kennen. De thema’s waarop de bezoeker aan de site op dit moment kan zoeken zijn Vloot en visserij, Bouwen in baksteen en De kracht van water (Oldambt).

Presentatie producten Waddenland Groningen in kerk Vierhuizen

Op 10 februari ontving gedeputeerde Hans Gerritsen in de kerk van Vierhuizen het eerste exemplaar van het wandelboekje Kerkepadwandeling Zoutkamp–Vierhuizen en onthulde hij het drieluik over de geschiedenis van Vierhuizen.

Presentatie documentaire Vloot en Visserij

Op 1 mei werd in de Oude Kerk in Zoutkamp de documentaire over Vloot en Visserij, gemaakt in opdracht van Waddenland Groningen, gepresenteerd. De presentatie werd bijgewoond door de heer F.H. Wiersma, burgemeester van de gemeente De Marne.

Het programma bestond, behalve uit de vertoning van de film, uit een rondwandeling door Zoutkamp, door gidsen die in het kader van Waddenland Groningen zijn opgeleid.

Werkgroepen

Het Museumhuis werkt in het kader van Waddenland Groningen bij de totstandkoming van producten, nauw samen met werkgroepen die worden gevormd door mensen die vanuit hun deskundigheid een belangrijke bijdrage leveren aan de ideevorming maar die ook actief betrokken worden bij de uitwerking daarvan. De werkgroepen Vloot & Visserij en Oldambt waren al actief.

Onder de noemer Het Water Verbindt zijn de volgende werkgroepen gevormd:

- Fivelingo (handel langs Damsterdiep en Stadsweg)
- Verlegde dijken (stoomgemalen en molens in het Oldambt)
- Verplaatste kerken (monumentale kerken vertellen het verhaal van hoog water en bedijkingen)
- Vruchtbare zeeklei (de rijkdom van het land)

De eerste bijeenkomsten met de regionale werkgroepen vonden plaats in het najaar van 2010 en concentreerden zich vooral over de planvorming. De afronding wordt in 2011 verwacht.

ORGANISATIE

Bestuur

voorzitter

Erik Triemstra, begon vanaf 1 januari als nieuwe voorzitter van zowel het Museumhuis als het Molenhuis. Erik Triemstra is in het dagelijks leven burgemeester van Bellingwedde.

secretaris

Petra Maters, directeur van het Veenkoloniaal Museum, trad af op 16 juni omdat zij de maximale zittingsduur van 8 jaar had bereikt. Haar functie werd overgenomen door Mabel Schalij, die met ingang van 1 januari 2010 bestuurslid is geworden. Mabel Schalij was tot haar pensionering in 2004 directeur van Kunst en Cultuur Overijssel. Tevens was zij bestuurslid van Erfgoed Actueel.

penningmeester

Hans van der Werff, tot 16 juni; zijn functie is overgenomen door Theo Bos die tevens penningmeester van het Molenhuis is.

Luc Eekhout, nam in september afscheid vanwege het accepteren van een andere baan buiten de provincie Groningen.

Patty Wageman, zakelijk directeur Groninger Museum

Het bestuur hanteert de Code Cultural Governance en heeft een duidelijke profielschets voor de werving van nieuwe bestuursleden. De zittingstermijn is twee keer vier jaar, met uitzondering van de zetel die door het Groninger Museum wordt ingevuld. Binnen het bestuur is in september met het vertrek van Luc Eekhout een vacature ontstaan. Deze is bewust niet opgevuld, omdat bestuurlijk overleg plaatsvond over intensieve samenwerking met het Groninger Molenhuis.

Het bestuur vergaderde gezamenlijk met het bestuur van het Groninger Molenhuis. Erik Triemstra is eveneens voorzitter van het Groninger Molenhuis. Er werd vergaderd op 1 februari, 12 april, 17 mei, 16 juni, 27 september en 22 november.

Beleid

De samenwerking tussen Museumhuis en Molenhuis zal in 2011 officieel worden verankerd waarbij tegelijkertijd de identiteit van beide organisaties behouden blijft. Voor de Provincie werd het visiestuk Erfgoedpartners geschreven waarin uiteen wordt gezet hoe deze bundeling van krachten erfgoedbreed ingezet kan worden.

Inspraakronde provincie in verband met nieuwe cultuurnota

De Provincie organiseerde inspraakrondes ter voorbereiding op de nieuwe cultuurnota (2013–2016). Directeur Roeli Broekhuis sprak namens het Museumhuis in juni in tijdens een commissievergadering van Provinciale Staten.

Algemene Ledenvergaderingen

In 2010 werden twee ledenvergaderingen gehouden en wel op 16 juni en 1 december. In de vergaderingen kwamen onder andere de provinciale Cultuurnota 2013–2016 aan de orde en de gevolgen voor het museale veld van de bezuinigingsronde die de provincie gaat doorvoeren. Verder werd gesproken over het formaliseren van de samenwerking tussen Museumhuis en Molenhuis. De vergadering van 16 december discussieerde over het voorstel de Federatie van Musea op te heffen waarbij het stuk 'Federatie wordt Erfgoed' uitgangspunt was. Hierin stelt het bestuur voor de Federatie van Musea op te heffen en de belangenbehartiging van de musea als taak onder te brengen bij de Museumstichting. Een nieuwe erfgoedbrede Vereniging Erfgoedpartners zal de administratieve en personele lasten van Museumhuis en Molenhuis op zich nemen. Bij het ontbreken van de noodzakelijke quorum van 2/3 van de leden, zal begin 2011 een extra ledenvergadering worden gehouden zodra het bestuur een nieuw voorstel voor verankering van de invloed van leden gedaan heeft.

Nieuwe leden

In 2010 traden toe: museum het Behouden Blik in Uithuizermeeden, de Nico Bulder Stichting in Hoogezand en de Stichting Oudheidkamer Fredewalda in Tolbert. Museum '39-'45 in Uithuizen bedankte als lid. Het totaal aantal leden bedraagt hiermee 52.

Bureau

De in 2008 ingezette samenvoeging van de interne bureauorganisatie van het Museumhuis Groningen en het Groninger Molenhuis werd in 2010 verder uitgewerkt. Er verscheen het visiedocument Erfgoedpartners dat tot stand kwam in het kader van de nieuwe Cultuurnota 2013–2016 van de provincie Groningen. Bewaking van en verbetering van de professionaliteit van de medewerkers was ook in 2010 voortdurend punt van aandacht.

De interne organisatie werkt voor 30% voor het Molenhuis en voor 70% voor het Museumhuis.

De taakverdeling is als volgt:

Roeli Broekhuis, beleid en projectontwikkeling tevens directeur (36 uur)

Gea Geertsema, bureaucoördinatie en financiën (24 uur)

Tom Heyne, museale zaken, opleidingsmogelijkheden; collectieregistratie (16 uur)

Frank Houwaard, administratie algemeen en documentatie (32 uur)

Tineke de Danschutter, consulent erfgoed en publiek (24 uur)

Yvonne Nijlunsing, consulent Behoud en Beheer (8 uur)

Thea Pol, communicatie/public relations, relatiebeheer, algemene zaken (32 uur)

Arie de Jager, veiligheidszorg (vrijwilliger 12 uur)

Hülya Cağan, interieurverzorgster (4 uur)

Constance Sciarone, platform educatie (0 uren contract)

Frans Driesens werk vanuit zijn eigen bedrijf als systeembeheerder/webmaster.

Consulent erfgoed en publiek

Per 1 februari trad Tineke de Danschutter in dienst bij het Museumhuis als consulent erfgoed en publiek. Het betreft een nieuwe functie. De aanstelling van 24 uur, voorlopig voor de duur van 1 jaar met mogelijkheid tot verlenging met 2 jaar, komt voort uit de

provinciale opdracht om instellingen erfgoedbreed te ondersteunen op het gebied van erfgoededucatie en publieksbereik. Als voorbereiding op deze werkzaamheden heeft Tineke het Visiestuk Erfgoededucatie in Groningen 2009–2012 geschreven. Het Visiestuk is een integraal onderdeel van het prestatiecontract van het Museumhuis.

Projectmedewerkers

Historicus Albert Buursma werkt als free lance medewerker voor verschillende projecten, waaronder Waddenland Groningen.

Jeroen Zwiers werd ingezet als museumdocent. Hij werkt onder leiding van de consulent erfgoed en publiek.

Het Museumhuis heeft een vaste relatie met Ton Cremers wat betreft veiligheidszorg en Charlotte van Rappard als adviseur musea en collecties.

“... de koers wordt uitgezet ...”

AANGESLOTEN INSTELLINGEN

Abel Tasman Kabinet	Abel Tasmanweg 17	Lutjegast
Boerderijmuseum Duurswold	Hoofdweg 271	Slochteren
Borg Verhildersum	Wierde 40	Leens
Collectie Noorderpoort	Postbus 3049	Groningen
Domies Toen	Hoofdstraat 76	Pieterburen
Dr. S. van Mesdagkliniek	Engelse Kamp 5	Groningen
Fraeylemaborg	Hoofdweg 30	Slochteren
Grafisch Museum	Rabenhauptstraat 65	Groningen
Groninger Forum	Postbus 780	Groningen
Groninger Museum	Postbus 90	Groningen
Het Behouden Blik	Hoofdstraat 99	Uithuizermeeden
Historische Scheepswerf	p/a Jan Sangerslaan 14	Hoogezand
Hortus Haren	Postbus 179	Haren
Kapiteinshuis Pekela	Ds. Sicco Tjadenstraat C 96	Nieuwe Pekela
Kinderwagenmuseum	Hoofdweg west 25	Nieuwolda
Klooster Ter Apel	Postbus 139	Ter Apel
Kloostermuseum Sint Bernardushof	Hofstraat 45	Aduard
Kostuummuseum De Gouden Leeuw	Langestraat 48	Noordhorn
Martinikerk Groningen	Martinikerkhof 3	Groningen
Menkemaborg	Menkemaweg 2	Uithuizen
Museaal Centrum	Noorderstraat 151	Sappemeer
Museum De Oude Wolden	Hoofdweg 161	Bellingwolde
Museum Stad Appingedam	Wijkstraat 25	Appingedam
Museum Stoomgemaal	p/a St. Vitusholt 97	Winschoten
Museum 't Rieuw	Willemstad 5	Marum
Museum 't Steenhuus	Molenweg 31	Niebert
Museum Wierdenland	Van Swinderenweg 10	Ezinge
Museumgemaal De Hoogte	p/a Molenkade 16	Nieuwolda
Museumspoorlijn STAR	Stationsstraat 3	Stadskanaal
Muzeeaquarium Delfzijl	Zeebadweg 7a	Delfzijl
Nationaal Rijtuigmuseum	Nienoord 1	Leek
Nederlands Stripmuseum	Westerhaven 71	Groningen
Nico Bulder Stichting	Dr. Aletta Jacobsstraat 9	Sappemeer
Noord. Scheepvaartmuseum	Brugstraat 24-26	Groningen
Noordelijk Busmuseum	P. van Dijkstraat 5	Winschoten
Noord-Nederlands Trein & Trammuseum	Tromp Meestersstraat 9	Zuidbroek
Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen	Postbus 30040	Groningen
Openluchtmuseum Het Hoogeland	Schoolstraat 4	Warffum
Oudheidkamer Fredewalda	Hoofdstraat 11	Tolbert
Oudheidkamer Uithuizermeeden	Stationsstraat 18 bis	Uithuizermeeden
Radio- en Speelgoedmuseum	Boslaan 3a	Onstwedde
Stichting Behoud Beeldende Kunsten	Antonius Deusinglaan 2	Groningen
Stichting Johan Dijkstra	Postbus 9529	Groningen
Stichting Oude Groninger Kerken	Coehoornsingel 14	Groningen
Streekhistorisch Centrum	Ceresstraat 2	Stadskanaal
Universiteitsmuseum Groningen	Oude Kijk in 't Jatstraat 7a	Groningen
Veenkoloniaal Museum	Museumplein 5	Veendam
Vesting Bourtange	W. Lodewijkstraat 33	Bourtange
Vestingmuseum Nieuweschans	1e Kanonnierstraat 2	Nieuweschans
Vestingmuseum Oudeschans	Molenweg 6	Oudeschans
Visserijmuseum Zoutkamp	Zuiderstraat 3	Adorp